

دو فصلنامه علمی کاشان‌شناسی، بهار و تابستان ۱۴۰۳
دوره ۱۷، شماره ۱ (پیاپی ۳۲)، صفحات: ۲-۲۴
مقاله علمی پژوهشی

منظر فرهنگی: راهبردهای توسعه پایدار شهر از طریق نقشه فرهنگی (مورد مطالعه: شهر کاشان)*

میثم نمکی**

سعید شریفی***

محمد لطیفی****

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تدوین راهبردهای توسعه پایدار شهر از طریق نقشه فرهنگی در دو بخش کیفی و کمی انجام شد. بخش اول پژوهش در چارچوب پژوهش کیفی با استفاده از نظریه زمینه‌ای انجام گردید. بر مبنای اصل اشباع نظری از تعداد ۱۸ نفر از صاحب‌نظران مطلع حوزه مورد مطالعه با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند وابسته به معیار مصاحبه نیمه‌ساختاریافته به عمل آمد. برای سنجش اعتباریابی داده‌ها از دو روش بازبینی دو کدگذار و مرور خبرگان غیرشرکت‌کننده در پژوهش، بازگشت به مصاحبه‌شوندگان استفاده گردید. داده‌ها طی چند مرحله کدگذاری باز و محوری براساس مدل گردند تئوری اشتراک و کوربین مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. روش پژوهش در قسمت کمی توصیفی-پیمایشی و جامعه آماری شامل همه کارشناسان و متخصصان موضوعی در زمینه مدیریت شهری و فرهنگی به تعداد برآوردی بود که از این میان به روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۱۵۰ نفر به عنوان حجم نمونه برای شرکت در پژوهش انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده بخش کمی، پرسش‌نامه محقق‌ساخته برگرفته از بخش کیفی بود؛ پایایی ابزار نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ برآورد گردید. داده‌های بخش کمی با استفاده از بسته نرم‌افزاری علوم اجتماعی و PLS، در دو سطح توصیفی و آمار

* مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری میثم نمکی آرانی با عنوان منظر فرهنگی راهبردهای توسعه پایدار شهر به راهنمایی دکتر سعید شریفی و مشاوره دکتر محمد لطیفی است که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان) انجام گرفته است.

** دانشجوی دکتری گروه مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران/
namakiarani.m@gmail.com

*** دانشیار گروه مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران، نویسنده
مسئول/ sa.sharifi@khuif.ac.ir

**** استادیار گروه معماری و شهرسازی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران/
mlatifi@khuif.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۱۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۱۰

استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج بخش کیفی نشان داد راهبردها شامل راهبرد توسعه، تقویت، حفظ و مراقبت و ایجاد منظر فرهنگی دسته بندی شد. نتایج بخش کمی نشان داد بار عاملی تمام مؤلفه‌های استخراج شده بالاتر از ۰/۵ است. همچنین بیشترین ضریب مربوط به راهبرد ایجاد منظر فرهنگی و سپس راهبرد تقویت است. نتایج بخش کمی نشان داد مدل تحلیل عاملی ابعاد راهبردهای توسعه پایدار شهر از طریق نقشه فرهنگی از مطلوبیت مناسب برخوردار است.

کلیدواژه‌ها: منظر فرهنگی، توسعه، نقشه فرهنگی، توسعه پایدار، کاشان.

۱. مقدمه

مفهوم و اصل توسعه پایدار ارتباط تنگاتنگی با تأثیرات محیطی و الزامات تغییرات آب‌وهوایی دارد که از اجلاس‌ها و گفت‌وگوهای جهانی سرچشمه می‌گیرد، درحالی‌که فرهنگ برای یافتن جایگاه و ارزش خود در بحث پایداری تلاش کرده است. برای مثال، دستور کار ۲۱ شهرهای متحد و دولت‌های محلی برای فرهنگ^۱ تأکید دارد که ابتکارات موازی به دنبال جبران این غفلت هستند و بر اهمیت فرهنگ در توسعه پایدار تأکید می‌کنند. از این‌رو فرهنگ، «رکن چهارم» توسعه پایدار (Hawkes, 2001: 5) در شهرها و دولت محلی شناخته شده است. اعلامیه‌های بعدی سازمان ملل و آژانس در مورد فرهنگ و توسعه و تنوع، و در همین اواخر اعلامیه هانگزو،^۲ قرار دادن فرهنگ در قلب توسعه پایدار را در دستور کار قرار دادند (UNESCO, 2013: 1).

پیش از این در اروپا، مقامات محلی برنامه‌ای از حقوق فرهنگی شهری را در تلاش برای تثبیت دسترسی به طیف وسیعی از امکانات فرهنگی در چارچوب سیاست اتحادیه اروپا و مفاهیم سیاسی فرهنگ و میراث مشترک اروپایی ایجاد کردند. این ابتکارات، نقش فرهنگ را در توسعه اقتصادی فراگیر (مانند میراث فرهنگی، صنایع فرهنگی و خلاق، گردشگری فرهنگی پایدار و زیرساخت‌های فرهنگی) نشان می‌دهد.

نقشه‌برداری فرهنگی، به‌عنوان یک تمرین و منبع مستقل یا به‌عنوان بخشی از یک فرایند برنامه‌ریزی فرهنگی و نیازسنجی گسترده‌تر، با ارائه رویکردی انعطاف‌پذیر برای جذب دارایی‌ها، نیازها و آرزوهای فرهنگی یک جامعه خاص، به چالش‌های سیاست پاسخ می‌دهد. این امر توسط مجموعه‌ای از روش‌ها که از ممیزی فرهنگی سیستماتیک، برنامه‌ریزی مشاوره‌ای و مدل‌های تجسم انجام می‌گیرد، در واقع نقشه‌برداری فرهنگی یک ابزار برنامه‌ریزی و توسعه مشارکتی است که یونسکو تأیید کرده است. نقشه‌برداری فرهنگی از طریق تعداد قابل توجهی از کتاب‌های راهنما و

منظر فرهنگی: راهبردهای توسعه پایدار شهر از طریق نقشه فرهنگی...، میثم نمکی و همکاران

10.22052/KASHAN.2024.253697.1095

Teaiwa & Mercer,) جعبه‌ابزارها به صورت روشمند و به آسانی در دسترس قرار گرفته است (2011: 8).

در طول تاریخ، نقشه‌سازی و کاربرد نقشه‌ها سابقه طولانی دارد که با اکتشاف، استعمار و کنترل سیاسی پیوند داشته است (Santos, 2007) و همچنین تلاش‌های فکری همه‌جانبه برای تصور، درک، نقد و استفاده از اشکال مختلف اطلاعات (Dalton & Thatcher, 2014) نقشه‌برداری فرهنگی برای ایجاد پل‌های ارتباطی مورد استفاده قرار گرفته و به‌عنوان یک کاتالیزور در ایجاد روابط و همکاری‌ها عمل کرده است. در زمینه معاصر «انقلاب مشارکت» در حکومت‌داری در سطح بین‌المللی و اعتقاد اصلی آن مبنی بر اینکه معیار کلیدی حکمرانی خوب، میزان و کیفیت مشارکت در فرایندهای حکمرانی فرهنگی است، نقشه‌برداری فرهنگی را به یک روش نوظهور (یک «گفتمان جایگزین») که می‌تواند به‌عنوان نقطه ورود به بحث‌های نظری درباره ماهیت دانش فضایی و بازنمایی‌های فضایی باشد، مبدل کرده است.

از منظر مدیریت شهری و حکمرانی، نیاز به بررسی دارایی‌های یک شهر یا یک شهرک و اطمینان از کافی بودن آن‌ها سابقه طولانی دارد. این باور وجود دارد که تأمین کافی انواع خاصی از دارایی‌ها، مانند دارایی‌های فرهنگی، فقط توسط نیروهای بازار تولید نمی‌شود؛ در نتیجه، تأمین فرهنگی و تأمین زیرساخت از دیرباز دغدغه مشترک دولت‌ها و شهروندان بوده است. نگرانی‌های اولیه حاکمیت معمولاً بر تأمین زیرساخت‌های فرهنگی و حمایت از مؤسسات فرهنگی متمرکز بود (Duxbury & Redaelli, 2020: 5).

با گذشت زمان، دغدغه‌های فرهنگی (و آرزوها) و برنامه‌ریزی برای آن‌ها دامنه روزافزونی را در بر گرفته و بیان‌ها و شیوه‌های فرهنگی متنوع را که شامل مداخلات نوآورانه، رویکردهای جدید و مشارکت‌های بین‌بخشی، و هدایت شدن توسط شیوه‌های آگاهانه و حرفه‌ای‌تر است، در خود جای داده است (Young & Stevenson, 2013). در این زمینه و به‌ویژه با ادغام فرهنگ در طرح‌های برنامه‌ریزی و توسعه راهبردی گسترده‌تر، فشار فزاینده‌ای برای شناسایی، تعیین کمیت و مکان‌یابی جغرافیایی دارایی‌های فرهنگی (مانند امکانات، سازمان‌ها، هنر عمومی، میراث و...) به وجود آمد.

نقشه‌برداری فرهنگی به‌مثابه نوعی توجه به فرهنگ در بازآفرینی شهری است و درک جدیدی از فرایندهای تاریخی به دست می‌دهد که فضاهای عمومی را در شهرهایی که مدل‌های تولیدی و روابط اجتماعی آن‌ها دستخوش تغییرات مهمی شده‌اند، در آن وجه بارز دارد. علاوه بر این، تغییر و

نحوه نمایش عناصر فرهنگی در داخل و خارج از مرزها نشان داده شده است (Ortega Nuere & Bayón, 2015: 9).

یکی دیگر از جنبه‌های نقشه فرهنگی حفاظت از میراث و منابع فرهنگی در ترویج توسعه پایدار است که باید زمانی که به بعد زیست‌محیطی می‌رسد، به حداقل رساندن آسیب به میراث فرهنگی ناشی از فعالیت‌های تجاری، حفظ محیط تاریخی آن و حفظ منظر شهری در نظر گرفته شود (Cheng et al., 2023). همچنین از نظر اقتصادی، علاوه بر رفع نیاز به توسعه اقتصادی، کاهش تأثیر بر محیط غنی فرهنگی سستی نیز حائز اهمیت است (Moslehpour et al., 2023). از نظر اجتماعی، محیط تاریخی خوب به تداوم الگوی شهری، ارتقای فرهنگ ملی و گذر نسل‌ها کمک می‌کند؛ که باید در نقشه فرهنگی مد نظر قرار گیرد.

به گفته ژانگ و چان^۳ (۲۰۲۲)، ویژگی‌های رنگی ساختمان‌های متمایز به راحتی یادآور نشانه‌های معماری واقع‌گرایانه است و تصور شخصیت شهری را تقویت می‌کند. برای نمونه در مناظر شهری، رنگ‌های معماری نیز جزء جدانشدنی فرهنگ و سبک شهری هستند که بر خلق و خوی ساکنان شهری تأثیر می‌گذارند (Wang et al., 2021: 241). حفاظت و توسعه میراث فرهنگی نه تنها در بعد میراث فرهنگی بلکه در بعد توسعه پایدار اقتصادی نیز مؤثر است. همان‌طور که ملو^۴ (۲۰۱۲) معتقد است حفاظت از میراث فرهنگی به‌طور مستقیم با توسعه پایدار در ارتباط است. به‌زعم او حفظ میراث فرهنگی در کلان‌شهرها سبب پایداری اجتماعی به‌واسطه انتقال مفاهیم فرهنگی از طریق میان‌نسلی است. این امر به نظر او از طریق مشارکت شهروندی و هم‌افزایی در هر دو سطح جهانی و محلی صورت می‌گیرد.

نقشه فرهنگی ظرفیت مهمی در فضای دیپلماسی شهری را محقق می‌کند؛ این کارکرد یکی از ظرفیت‌های قابل توجه است که از طریق قراردادهای خواهرخواندگی بین شهرداری‌ها برقرار می‌شود. در واقع به اشتراک‌گذاری منابع فرهنگی و میراث فرهنگی یک شهر در قالب قراردادهای خواهرخواندگی علاوه بر تسهیل در حفاظت از دارایی‌های فرهنگی، توسعه میراث فرهنگی را نیز از طریق دستیابی به الگوهای توسعه پایدار در پی خواهد داشت. نقشه فرهنگی نمودی از میراث فرهنگی ملموس و ناملموس را در اختیار می‌گذارد و ظرفیت‌های توسعه شهری را فراهم می‌کند.

نمونه‌های زیادی از نقشه‌های فرهنگی برای شهرهای مختلف در دنیا انجام شده است (Collard & Palmer, 2000)؛ باین حال در ایران کمتر به نقشه فرهنگی توجه شده است. این در حالی است

منظر فرهنگی: راهبردهای توسعه پایدار شهر از طریق نقشه فرهنگی...، میثم نمکی و همکاران

که بسیاری از شهرهای توسعه یافته و مهاجرپذیر و همچنین شهرهای قدیمی این ظرفیت را در خود شناسایی کرده و برنامه‌ریزی‌های توسعه شهری را بر پایه آن بنا گذاشته‌اند.

تحقیقات قابل توجهی در زمینه نقشه فرهنگی در ایران انجام نشده است؛ با وجود این، واکاوی الزامات و چالش‌های پایداری مناظر فرهنگی در تدوین نقشه فرهنگی (نمکی و همکاران، ۱۴۰۱) و الگوی شبکه‌ای ترسیم نقشه فرهنگی مبتنی بر ارتقای موقعیت ژئوکالچر (اخباری و مؤذن‌جامی، ۱۳۸۹) به مقوله نقشه فرهنگی از منظر علوم انسانی توجه داشته‌اند.

نقشه فرهنگی این امکان را می‌دهد که تلفیقی بین داشته‌ها و دارایی‌های فرهنگی، گونه‌شناسی‌های توزیع جمعیتی، نیازهای اجتماعی فرهنگی شهروندان و همچنین توزیع امکانات و خدمات شهری صورت گیرد و بر مبنای ترسیم چهره مطلوب شهر که استخراج شده از اسناد بالادستی و همچنین دیدگاه نخبگان و متخصصان شهری و فرهنگی است، انجام شود. این رویکرد تلفیقی علاوه بر نشان دادن صورت شهر موقعیت مطلوب را نیز نشان می‌دهد. بر همین اساس تمام نهادهای شهری و فرهنگی سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی خود را بر پایه آن ترسیم و اجرا خواهند کرد.

شهر کاشان به دلیل موقعیت قابل توجه از این منظر که سابقه تمدنی و میراث فرهنگی بالایی در کشور دارد، از یک سو و جذابیت‌هایی که می‌تواند مبنایی برای جذب گردشگر باشد از دیگر سو مسئله‌مند است. شواهد در برخی مناطق کاشان نشان داده‌اند در بخش‌های تاریخی و سنتی بیشتر ساکنان بومی این محدوده تاریخی خانه‌های خود را ترک کرده و قشر ضعیف جامعه شهری جایگزین آن‌ها شده‌اند. علاوه بر این، بناهای تاریخی تخریب و یا دچار فرسودگی کالبدی شده و کسب‌وکار در بازارچه‌های این محدوده از رونق افتاده است. ریشه بخش قابل توجهی از این مشکلات، به دگرگونی در ساختار فضایی شهر بازمی‌گردد که خود حاصل توسعه‌های شهری معاصر و تغییر جایگاه این محدوده تاریخی در شهر امروز است (شفیعی و جیحانی، ۱۳۹۷: ۱). توجه به چارچوب‌های توسعه پایدار شهری برای کاشان به همین دلیل اهمیت دارد. افزایش سهم مهاجرت‌ها از اطراف و به ویژه از مناطق شرقی کشور به این شهر در کنار چالش‌های اقلیمی و مخاطرات ناشی از تغییرات زیست‌بوم در کاشان، توجه به توسعه پایدار شهری را بیش از پیش می‌طلبد. تغییر ساختارهای بومی و تهدیداتی که بناهای تاریخی را تخریب و یا دچار فرسودگی کالبدی می‌کنند، ضرورت توجه به پایداری و توسعه شهری را خواهند افزود. بر این اساس، وجود نقشه فرهنگی می‌تواند برای برنامه‌ریزی در کاهش و کنترل این آسیب‌ها مؤثر باشد. با این حال

مسئله اصلی تحقیق اینجاست که برای دستیابی به توسعه پایدار از طریق نقشه فرهنگی چه راهبردهایی را می‌توان در نظر گرفت؟

۲. چارچوب نظری

مفهوم منظر فرهنگی توسط راتزل^۵ جغرافی‌دان آلمانی در قرن ۱۹ میلادی مطرح شد. او معتقد بود که یک منظر فرهنگی توسط فعالیت‌های انسانی ایجاد می‌شود که منعکس‌کننده ویژگی‌های نظام فرهنگی محلی و ویژگی‌های جغرافیایی است (Jones, 2003 : 22). عمده مناظر فرهنگی را پارک‌ها و فضاهایی تشکیل داده‌اند که علاوه بر قابلیت استفاده برای زندگی، ابعاد زیبایی‌شناختی و مذهبی را نیز در خود دارند. برای نمونه می‌توان به پارک ملی کشورهای چون نیوزلند،^۶ استرالیا، پرتغال و ایسلند اشاره کرد.

پایداری به‌عنوان کلیدی برای معکوس کردن وضعیت اسفناک زندگی در شهرهای بزرگ و تضمین شرایط زندگی بهتر در آینده دیده شده است. از آنجاکه بحث در مورد توسعه پایدار شتاب گرفته، اقداماتی در سطح جهانی انجام شده است تا از طریق یک فرایند تغییر یکپارچه، توسعه پایدار مورد انتظار محقق شود. این اقدامات عمدتاً در حوزه مدیریت دولتی از طریق تصمیم‌گیری‌های کلان، سیاست‌گذاری و خط‌مشی‌های زیست‌محیطی مشخص می‌شود. با وجود این، چالش‌های ذاتی زیادی برای پایداری در این حوزه وجود دارد. بنابراین، از طریق راهبردها و اجرای صحیح می‌توان به عملکرد خوبی در تمامی ابعاد (زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی) دست یافت. شهرداری‌ها به‌عنوان یکی از نهادهای مدیریت دولتی و عمومی می‌توانند نقش بنیادین در توسعه پایدار داشته باشند (Caldatto et al., 2020: 69). ایجاد تعادل بین ابعاد زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی پایداری دشوار است، زیرا اغلب در مورد اهمیت نسبی هر یک اختلاف‌نظر وجود دارد. برای حل این مشکل، نیاز به یکپارچه‌سازی، تعادل و تطبیق ابعاد وجود دارد (Purvis et al., 2019: 683). برخی حتی استدلال می‌کنند که اهداف توسعه پایدار غیرواقعی است. هدف آن‌ها از رفاه جهانی انسان با محدودیت‌های فیزیکی زمین و اکوسیستم‌های آن در تضاد است (Kemp-Benedict et al., 2022).

توسعه اقتصادی در واقع می‌تواند گرسنگی یا فقر انرژی را کاهش دهد. این امر به‌ویژه در کشورهای کمتر توسعه‌یافته صادق است. به همین دلیل است که هدف هشت توسعه پایدار خواستار رشد اقتصادی برای پیشبرد پیشرفت و رفاه اجتماعی است. با این حال، چالش گسترش

منظر فرهنگی: راهبردهای توسعه پایدار شهر از طریق نقشه فرهنگی...، میثم نمکی و همکاران

فعالیت‌های اقتصادی و درعین‌حال کاهش اثرات زیست‌محیطی آن‌هاست (برنامه زیست‌محیطی سازمان ملل، ۲۰۱۱).

پایداری اجتماعی به‌عنوان بعد دوم توسعه پایدار شناخته می‌شود. عدالت اجتماعی تنها بخشی از پایداری اجتماعی است. یک تعریف بیان می‌کند که یک جامعه از نظر اجتماعی پایدار است اگر مردم در زمینه‌های کلیدی با موانع ساختاری مواجه نشوند. این حوزه‌های کلیدی عبارت‌اند از: سلامت، نفوذ، شایستگی، بی‌طرفی و معناسازی (Missimer et al., 2017: 42).

توسعه پایدار را به‌عنوان یک مفهوم جهانی که مسائل زیست‌محیطی و اجتماعی را به هم مرتبط می‌کند، توصیف کرد. کشورها می‌توانند با اتخاذ شاخص‌هایی که تغییرات در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی را اندازه‌گیری می‌کنند، سیستم‌هایی را برای نظارت و ارزیابی پیشرفت به‌سمت دستیابی به توسعه پایدار توسعه دهند. به گفته بسیاری از کارشناسان، حفاظت از یکپارچگی زیست‌محیطی هسته اصلی پایداری است (Bosselmann, 2010: 2425). بر این اساس همواره از سیاست‌گذاران خواسته می‌شود تا تأثیر راهبردها و سیاست‌های خود را از نظر توسعه پایدار ارزیابی کنند. این امر ابزاری برای شناسایی و ارزیابی اثرات احتمالی زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی سیاست‌های جایگزین ضروری می‌کند (Contor, 2023).

پژوهش‌های متعددی به‌ویژه در چند سال اخیر در زمینه توسعه پایدار و مناظر فرهنگی انجام شده است. عمدتاً این پژوهش‌ها با تأکید بر کاربرد مناظر فرهنگی به‌عنوان محرک توسعه پایدار محلی (Della Spina & Giorno, 2024) راهبرد پایدار برای توسعه منظر فرهنگی روستاهای سستی (Zhang et al., 2023)، مناظر فرهنگی و تطبیق نیازهای مختلف برای توسعه پایدار (Aureli & Del Baldo, 2023)، الگوی منظر و خدمات اکوسیستمی و اهداف توسعه پایدار در مقیاس منطقه‌ای (Liu et al., 2023)، توسعه پایدار از طریق سرمایه‌گذاری منظر فرهنگی محلی (Ancuța & Jucu, 2023) بوده است. بر این اساس، جنبه‌های مختلف توسعه پایدار به‌ویژه رویکردهای انسان‌محور و حفظ پایداری محیطی با تأکید بر میراث و مناظر فرهنگی از طریق نقشه فرهنگی ادبیات قابل توجهی دارد. شواهد پژوهشی در این زمینه نشان می‌دهد استفاده از نتایج نقشه‌برداری فرهنگی و پتانسیل آن به‌عنوان ابزاری برای توسعه پایدار محسوب می‌شود (Freitas, 2016; Evans & Foord, 2008; Taghvaei et al., 2023). بر همین اساس ضرورت توجه به توسعه پایدار شهر از طریق نقشه فرهنگی در ادبیات پژوهش نقش برجسته‌ای دارد (Assumma & Ventura, 2014). از این‌رو انتظار می‌رود در سطح محلی و با تأکید بر مناظر فرهنگی به‌عنوان بخش مهمی از نقشه فرهنگی

راهبردهایی برای توسعه پایدار تدوین گردد که برای شهرهای دارای سابقه تمدنی بالا حائز اهمیت بیشتری است.

۳. روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از منظر هدف، کاربردی و توسعه‌ای، از نظر ماهیت، در دو فاز کیفی با رویکرد تحلیل محتوای کیفی و کمی با روش پیمایشی است. به دلیل اینکه این روش ماهیت اکتشافی دارد، امکان مطالعه و درک عمیق‌تری درباره موضوع به دست خواهد داد. تحقیقات پیمایشی برای بررسی نظرات و تعمیم نتایج در یک جامعه وسیع‌تر استفاده می‌شود.

۴. روش تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از کدگذاری باز و محوری به شیوه استقرایی استفاده شد. در بخش کمی از تحلیل عاملی تأییدی برای تأیید مؤلفه‌ها و آزمون‌های تی تک‌راهه استفاده شد.

۵. ابزار و اعتبار داده‌ها

ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه‌های نیمه‌ساختمند بود. برای دریافت پایایی در این روش، پژوهشگر مصاحبه‌ها را به صورت موازی و جداگانه انجام داد و نتایج آن را با یکدیگر مقایسه نمود. همسانی بالایی در چند مصاحبه به صورت تصادفی مشاهده شد. برای نشان دادن موثق بودن، محقق از دو کدگذار برای کدگذاری داده‌ها استفاده کرد و درجه توافق آن‌ها نشان داد اعتبار داده‌ها قابل قبول بود. در بخش کمی از پرسش‌نامه محقق ساخته ۳۷ گویه‌ای مبتنی بر داده‌های بخش اول استفاده شد. اعتبار گویه‌های مورد نظر با استفاده از آلفای کرونباخ بیش از ۰/۷ برآورد گردید.

۶. جامعه پژوهش، نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه پژوهش متخصصان موضوعی مرتبط با میراث فرهنگی، اساتید دانشگاه در زمینه معماری و شهرسازی و مدیران فرهنگی و شهری است. نمونه‌گیری در این پژوهش تا اشباع نظری داده‌ها ادامه یافت. نمونه‌گیری به روش هدفمند وابسته به معیار و به شکل نامتجانس انجام گرفت. معیارهای ورود به پژوهش عبارت‌اند از اینکه افراد دارای تجربه در طراحی مناظر فرهنگی و شهری بوده و در این زمینه حداقل یک کتاب، مقاله یا فعالیت پژوهشی داشته‌اند و علاوه بر تجربه دارای تمایل به مصاحبه بودند. علاوه بر این، فارغ از کاشانی بودن از مناظر فرهنگی و وضعیت توسعه شهر کاشان مطلع باشند. همچنین در پژوهش حاضر تلاش شده است عدم تجانس به دلیل حفظ تنوع سطح اظهارات بیان شده حفظ شود. از این رو همه جنبه‌های میراثی، طبیعی، فرهنگی و شهری و همچنین

منظر فرهنگی: راهبردهای توسعه پایدار شهر از طریق نقشه فرهنگی...، میثم نمکی و همکاران

گروه‌های جنسی مختلف حضور داشته باشند. با در نظر گرفتن این شرایط نمونه تا ۱۸ نفر به شرح جدول ۱ مصاحبه ادامه یافت. در بخش دوم، جامعه آماری همه کارشناسان بخش میراث فرهنگی گردشگری، کارشناسان شهری، متخصصان موضوعی معماری و طراحی شهری در شهر کاشان بود؛ از این میان براساس نمونه‌گیری در دسترس ۱۵۰ نفر انتخاب شدند.

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان

ردیف	رشته تحصیلی و مقطع تحصیلی	سابقه کار	سمت	جنس
۱	دکترای مدیریت فرهنگی	۱۵ سال	استاد دانشگاه	مرد
۲	دکترای مردم‌شناسی	۱۸ سال	مدیر شهری	مرد
۳	دکترای علوم اجتماعی	۲۰ سال	مدیر شهری	مرد
۴	دکترای مدیریت شهری	۲۳ سال	استاد دانشگاه	مرد
۵	دکترای مدیریت شهری	۳۰ سال	مدرس دانشگاه	مرد
۶	دکترای مدیریت گردشگری	۲۰ سال	مدیر شهری	مرد
۷	دکترای پژوهش هنر	۲۵ سال	استاد دانشگاه	مرد
۸	دکترای ارتباطات	۲۵ سال	استاد دانشگاه	مرد
۹	دانشجوی دکترای جامعه‌شناسی	۵ سال	مدرس دانشگاه	مرد
۱۰	کارشناس ارشد مدیریت دولتی	۱۳ سال	استاد دانشگاه	زن
۱۱	دکترای ارتباطات	۲۸ سال	استاد دانشگاه	مرد
۱۲	دکترای مدیریت فرهنگی	۹ سال	استاد دانشگاه	زن
۱۳	دکترای مدیریت شهری	۱۲ سال	مدیر شهری	زن
۱۴	دکترای مدیریت فرهنگی	۲۲ سال	استاد دانشگاه	مرد
۱۵	دکترای مدیریت فرهنگی	۱۲ سال	مدرس دانشگاه	زن
۱۶	دکترای مدیریت فرهنگی	۱۵ سال	استاد دانشگاه	زن
۱۷	دکترای مدیریت گردشگری	۸ سال	مدرس دانشگاه	زن
۱۸	دکترای مدیریت شهری	۹ سال	مدیر شهری	مرد

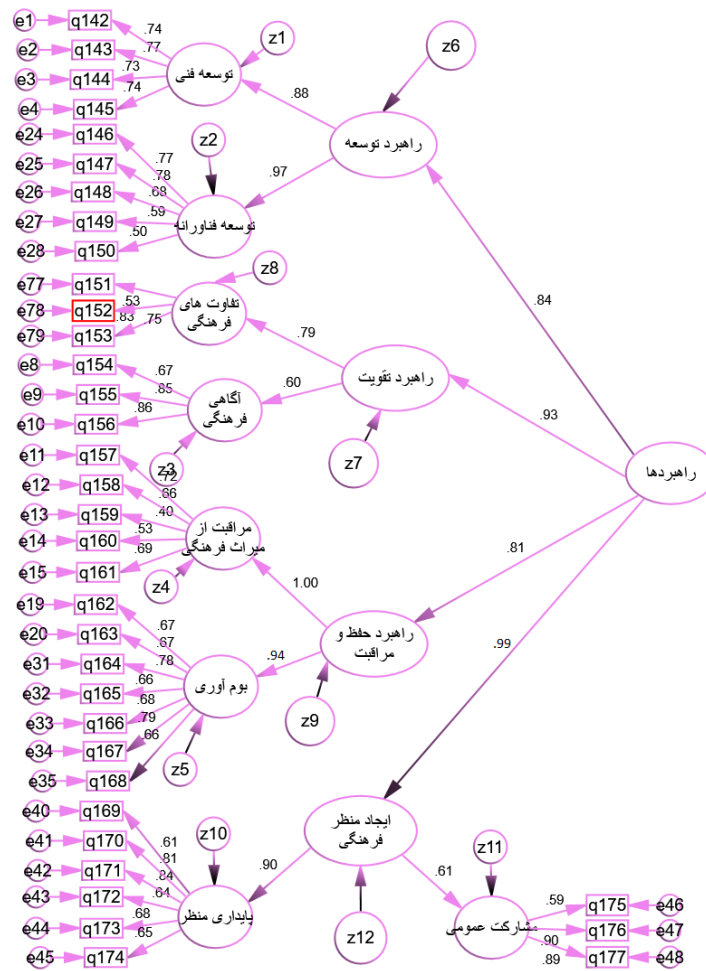
۷. یافته‌های پژوهش

در پاسخ به سؤال پژوهش در خصوص راهبردهای توسعه شهر از طریق نقشه فرهنگی، جدول (۲) مقوله‌ها و مؤلفه‌های راهبردهای توسعه شهر از طریق نقشه فرهنگی را نشان می‌دهد.

جدول ۲: راهبردهای توسعه شهر از طریق نقشه فرهنگی

موقعیت مدل پارادایمی	مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای باز
توسعه فناورانه	توسعه فناورانه	توسعه فنی	توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات
			استفاده از هوش مصنوعی معادلات و محاسبات
			استفاده از ظرفیت‌های سخت‌افزاری
			تقویت فضای الکترونیکی عمومی
			افزایش دانش مصرف‌کننده فرهنگی
			تحلیل الگوهای ملی مصرف فرهنگی
			افزایش ظرفیت‌های جذب فرهنگی
			پایش تغییرات مصرف فرهنگی
			توسعه گردشگری فرهنگی
			تقویت جنبه‌های قوم‌نگارانه
تفاوت‌های فرهنگی	تفاوت‌های فرهنگی	تفاوت‌های فرهنگی	تقویت تنوع میان‌فرهنگی
			تقویت سلبیقه‌های فرهنگی مشترک
			افزایش آگاهی کودکان
			اشتراک گذاشتن آگاهی
			کمپین‌های افزایش آگاهی
			حفاظت فیزیکی میراث
			مراقبت از دارایی‌های فرهنگی نامشهود
			حفظ دارایی‌های فرهنگی تاریخی
			استفاده از هنرهای عامه در توسعه شهری پایدار
			کنترل شکاف‌های دانش مربوط به خدمات فرهنگی
بوم‌آوردی	بوم‌آوردی	بوم‌آوردی	توانمندسازی درون‌زای جامعه محلی
			برنامه‌ریزی با ذی‌نفعان محلی
			تداوم و انتقال فرهنگ ساخت‌وساز بومی
			استفاده از مصالح بوم‌آورد
			کنترل مصرف انرژی و آلودگی‌های ناشی از آن
			ایجاد گفت‌وگو میراث فرهنگ
			سیاست‌گذاری فرهنگی مبتنی بر حفظ میراث
			ایجاد پایگاه داده‌های فرهنگی
			گسترش نقشه‌برداری دارایی‌های فرهنگی به بعد اکوسیستم
			برنامه‌های مدیریت و حفاظت منظر
ایجاد منظر فرهنگی	ایجاد منظر فرهنگی	ایجاد منظر فرهنگی	به‌کارگیری مصالح با قابلیت احیا و بازسازی
			استفاده از مصالح بازیافت‌پذیر
			تقویت حس تعلق به مکان
			تصادیق چشم‌انداز فرهنگی و اجتماعی مشترک
			ایجاد فرصت‌های مشارکت عمومی
			تعمیم فعالیت‌های فراغتی به منظر

راهبردها مبتنی بر کنش‌ها و واکنش‌هایی برای کنترل، اداره و بازخورد پدیده مورد بررسی هستند. راهبردها هدفمندند و به منظور تحقق اهداف کلان شکل می‌گیرند. در پژوهش حاضر براساس دیدگاه مشارکت‌کنندگان کدهای محوری راهبردها شامل توسعه فنی، توسعه فناورانه، تفاوت‌های فرهنگی، آگاهی فرهنگی، مراقبت از میراث فرهنگی، بوم‌آوردی، پایداری منظر، مشارکت عمومی است و آن را به کد محوری وسیع‌تر دیگری به نام راهبردها ارتباط داده است. تحلیلی عاملی واحدهای مفهومی راهبردها به صورت مدل عاملی تدوین گردید. برآوردهای مربوط به این مدل شاخص‌های کلی برازش و پارامترهای اصلی (بارهای عاملی این واحدهای مفهومی) در شکل ۱ گزارش شده است.

شکل ۱: مدل عاملی مرتبه دوم واحدهای مفهومی راهبردهای توسعه پایدار شهر

جدول ۳: شاخص‌های ارزیابی مدل عاملی واحدهای مفهومی راهبردهای توسعه شهر

شاخص	درجه	کای اسکوتر	شاخص	شاخص برازش	ریشه دوم میانگین
مقدار	آزادی	نسبی	برازش تطبیقی	تطبیقی مقتصد	مربعات خطای برآورد
۵۸۸	۳/۷۳۹	۰/۹۰۱	۰/۹۵۹	۰/۳۳۶	

شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل عاملی در مجموع بیانگر این است که برازش داده‌ها به مدل برقرار است. همه شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل عاملی با مد نظر قرار دادن مقادیر مطلوب به این شاخص‌ها دلالت بر مطلوبیت مدل عاملی واحدهای مفهومی راهبردها دارند.

جدول ۴: مقادیر بارهای عاملی مضامین راهبردهای توسعه شهر

واحدهای مفهومی	بار عاملی	Z	سطح معنی‌داری
Q142	۰/۷۳۶	-	-
Q143	۰/۷۶۹	۱۰/۲۴۵	***
Q144	۰/۷۳۳	۹/۶۱۴	***
Q145	۰/۷۴۱	۷/۷۴۹	***
Q146	۰/۷۷۴	-	-
Q147	۰/۷۷۶	۱۰/۹۱۶	***
Q148	۰/۶۸۵	۹/۱۵۲	***
Q149	۰/۵۹۰	۷/۵۴۷	***
Q150	۰/۵۰۴	۶/۲۴۹	***
Q151	۰/۵۳۴	-	-
Q152	۰/۷۵۱	۷/۰۲۸	***
Q153	۰/۸۳۱	۷/۴۶۳	***
Q154	۰/۶۷۲	-	-
Q155	۰/۸۵۰	۹/۱۵۲	***
Q156	۰/۸۶۴	۹/۲۲۰	***
Q157	۰/۷۱۹	-	-
Q158	۰/۶۶۴	۹/۵۲۹	***
Q159	۰/۳۹۷	۵/۰۳۹	***
Q160	۰/۵۳۳	۷/۱۲۸	***
Q161	۰/۶۹۰	-	-
Q162	۰/۶۶۷	۹/۴۸۰	***
Q163	۰/۶۶۶	-	-
Q164	۰/۷۸۵	۱۲/۲۸۳	***
Q165	۰/۶۶۴	۹/۴۳۶	***

واحد‌های مفهومی	بار عاملی	Z	سطح معنی‌داری
Q166	۰/۶۸۰	۹/۷۷۴	***
Q167	۰/۷۹۴	۱۲/۵۴۸	***
Q168	۰/۶۶۰	۹/۷۴۹	***
Q169	۰/۶۱۱	-	-
Q170	۰/۸۱۰	۹/۴۵۲	***
Q171	۰/۸۳۸	۹/۷۸۰	***
Q172	۰/۶۳۶	۷/۴۳۶	***
Q173	۰/۶۸۱	۷/۹۶۱	***
Q174	۰/۶۵۱	۷/۶۰۰	***
Q175	۰/۵۸۶	۷/۷۰۷	***
Q176	۰/۹۰۲	۱۲/۹۸۷	***
Q177	۰/۸۸۹	-	-

مقادیر برآورده در جدول ۴، بیانگر این است بارهای عاملی مربوط به واحدهای مفهومی راهبردها در وضعیت مطلوبی قرار دارند. به عبارت دیگر، همبستگی این واحدهای مفهومی با واحدهای مفهومی مربوط به این مضامین در حد متوسط به بالا برآورد می‌شوند و در نتیجه ابزار سنجش از روایی عاملی برخوردار است.

۸. بحث و نتیجه‌گیری

به نظر می‌رسد سیاست‌های با هدف توسعه شهری و سرزمینی بر اهمیت چشم‌انداز به‌عنوان یک منبع مهم برای توسعه پایدار و اقتصادی تأکید دارند. مناظر فرهنگی یکی از راهبردهای مهم توسعه نقشه فرهنگی به شمار می‌روند که یونسکو نیز در دستور کار خود قرار داده است. القای مناظر فرهنگی در فهرست میراث جهانی، راه‌های جدیدی را برای تفسیر ارزش‌ها و فرهنگ محلی باز کرده است؛ اما به دلیل تغییرات طبیعی و فعالیت‌های انسانی، مناظر فرهنگی به‌طور اجتناب‌ناپذیری دچار فرسایش و ویرانی شده‌اند. با توسعه سریع علم و فناوری، تعداد زیادی از ابزارهای فناوری اطلاعات برای جمع‌آوری، پردازش و بیان داده‌های چشم‌انداز میراث فرهنگی به کار گرفته شده‌اند که پشتیبانی نظری و فنی قوی برای مدل‌سازی و تحقیقات کاربردی آن ارائه می‌کنند.

مناظر را می‌توان به مناظر طبیعی و مناظر فرهنگی تقسیم کرد. در کاشان ترکیب قابل توجهی از هر دو منظر می‌توان ایجاد کرد. توجه به مناظر فرهنگی در نقشه فرهنگی به‌عنوان یک راهبرد برای درک تفاوت‌های فضایی فرهنگ انسانی مفید است و حتی پیشینه تاریخی طبیعی را که فرهنگ

منطقه‌ای را شکل می‌دهد، منعکس می‌کند. با وجود این، به نظر می‌رسد توجه به جنبه‌های پایداری منظر و مشارکت عمومی که ارزش‌های توسعه و پایداری را از طریق تقویت‌ساز و کارهای ایجاد و مراقبت از منظر در کاشان تقویت می‌کند، باید مد نظر قرار گیرد. این جنبه‌های مختلف منظر فرهنگی از امکانات رفاهی، امکانات رفاهی از صحنه‌های فرهنگی منحصربه‌فرد تشکیل شده است و صحنه‌های فرهنگی ترکیبی از امکانات رفاهی مختلف هستند که نمایانگر سبک کلی فرهنگی یا ویژگی‌های زیبایی‌شناختی یک مکان را نشان می‌دهند. این جهت‌گیری‌های ارزشی فرهنگی خاص، سوژه‌های فرهنگی مربوط را جذب می‌کنند تا به اعمال فرهنگی برسند و قضاوت‌های ارزشی-عاطفی و حتی هویت فرهنگی را از طریق احساساتشان شکل دهند.

یکی از اقدامات مهم در توسعه فناوریانه نقشه فرهنگی که در کشورهای توسعه‌یافته مورد توجه قرار گرفته و می‌تواند برای نقشه‌های فرهنگی در بخش‌هایی از کشور مثل کاشان که ظرفیت‌های تاریخی قابل توجهی دارند مفید باشد، توجه به دیجیتالی کردن و توسعه فناوریانه نقشه‌های فرهنگی ذیل راهبرد توسعه است. همان‌طور که بیکل و چامپیون^۷ (۲۰۱۹) نشان می‌دهند یک نمایش هوشمند منظره میراث فرهنگی که واقعیت و تخیل را باهم ترکیب می‌کند و بخش کلیدی نمایش دیجیتال میراث فرهنگی و سیستم تعاملی است. واقعیت مجازی و واقعیت افزوده اغلب برای نمایش دیجیتالی میراث فرهنگی استفاده می‌شوند. توسعه میراث فرهنگی دیجیتال در عمق و وسعت امکانات بیشتری را برای دیجیتالی کردن مناظر میراث فرهنگی در سطح فنی ارائه می‌دهد. با این حال، تحلیل و درک عناصر، مضامین و سبک‌های منظر میراث فرهنگی نیز بسیار مهم است.

نتایج این پژوهش با تحقیقات (Freitas, 2016; Evans & Foord, 2008; Taghvae et al., 2023; Assumma & Ventura, 2014). درخصوص نقش مناظر و میراث فرهنگی در توسعه پایدار و همچنین نقشه فرهنگی در توسعه پایدار محلی و شهری همسویی دارد. این پژوهش‌ها استدلال می‌کند که نقشه‌برداری فرهنگی به‌عنوان یک رویکرد سیستماتیک برای ثبت و ارائه تصویری یکپارچه از ویژگی‌های فرهنگی یک مکان، و اینکه چگونه می‌تواند به حساسیت برنامه‌ریزی کمک کند و پایدار باشد، نقش مهمی ایفا می‌کند.

به‌منظور افزایش جذابیت‌های شهری و توسعه سواد فرهنگی و هنری، پیشنهاد استفاده از هنرهای عامه در توسعه شهری با قابلیت حفظ دارایی‌های فرهنگی تاریخی می‌تواند تأثیرگذار باشد. در ذیل راهبرد تقویت و دستیابی به مؤلفه‌هایی چون به اشتراک گذاشتن آگاهی و کمپین‌های افزایش آگاهی سازمان‌های فرهنگی حاکمیتی با همکاری سازمان‌های مردم‌نهاد فرهنگی می‌توانند در

منظر فرهنگی: راهبردهای توسعه پایدار شهر از طریق نقشه فرهنگی...، میثم نمکی و همکاران

ایجاد بسترهایی برای اشتراک‌گذاری و تقویت زیرساخت‌های آگاهی‌بخشی تأثیرگذار باشند. در بعد راهبردها و توسعه فناورانه افزایش دانش مصرف‌کننده فرهنگی یکی از موضوعات مهم است که به نظر می‌رسد از طریق ایجاد بسترهای گفت‌وگوی فرهنگی در محیط‌های محلی میسر می‌شود. بر این اساس پیشنهاد می‌شود شهرداری‌ها از طریق فرهنگ‌سراهای شهری اقدام به برگزاری دوره‌های آموزشی برای شهروندان به صورت مجازی و حضوری کنند.

پی‌نوشت‌ها

1. United Cities & Local Governments
2. The Hangzhou declaration
3. Zhang & Chan
4. Melo
5. Ratzel
6. New Zealand National Park
7. Bekele & Champion

منابع

- اخباری، محمد، و مؤذن‌جامی، محمدهادی. (۱۳۸۹). الگوی شبکه‌ای ترسیم نقشه فرهنگی مبتنی بر ارتقای موقعیت ژئوکالچر (مطالعه موردی: کلان‌شهر تهران). فصلنامه بین‌المللی ژئوپلیتیک، ۱۸(۱)، ۳۱-۵۶.
- شفیعی، پریچهر، و جیحانی، حمیدرضا. (۱۳۹۷). ارزیابی تغییر ساختار فضایی محدوده شهری محتشم کاشان. *کاشان‌شناسی*، ۱۱(۲)، ۳۱-۴۸. doi:10.22052/2.13.31
- نمکی، میثم، شریفی، سعید، و لطیفی، محمد. (۱۴۰۱). کالبد فرهنگی شهر: واکاوی الزامات و چالش‌های پایداری مناظر فرهنگی در تدوین نقشه فرهنگی. *کاشان‌شناسی*، ۲(۱۵)، ۲۵-۴۶. doi:10.22052/kashan.2022.246593.1048
- Ancuța, C., & Jucu, I. S. (2023). Sustainable rural development through local cultural heritage capitalization—analyzing the cultural tourism potential in rural Romanian Areas: A case study of Hărman Commune of Brașov Region in Romania. *Land*, 12(7), 1297.
- Assumma, V., & Ventura, C. (2014, July). Role of Cultural mapping within local development processes: a tool for the integrated enhancement of rural heritage. In *Advanced Engineering Forum* (Vol. 11, pp. 495-502). Trans Tech Publications Ltd.
- Aureli, S., & Del Baldo, M. (2023). Stakeholders' consciousness of cultural heritage and the reconciliation of different needs for sustainable development. *Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development*, 13(4), 964-982.

- Bekele, M. K., & Champion, E. (2019). A comparison of immersive realities and interaction methods: Cultural learning in virtual heritage. *Frontiers in Robotics and AI*, 6, 91.
- Bosselmann, K. (2010). Losing the forest for the trees: Environmental reductionism in the law. *Sustainability*, 2(8), 2424-2448.
- Caldatto, F. C., Bortoluzzi, S. C., & de Lima, E. P. (2020). The role of public administration in sustainable development. *International business, trade and institutional sustainability*, 69-79.
- Cheng, Y., Zhu, K., Zhou, Q., El Archi, Y., Kabil, M., Remenyik, B., & Dávid, L. D. (2023). Tourism Ecological Efficiency and Sustainable Development in the Hanjiang River Basin: A Super-Efficiency Slacks-Based Measure Model Study. *Sustainability*, 15(7), 6159.
- Collard, L., and Palmer, D. (2000). Nyungar environmental design thematics. Unpublished report prepared for The University of Western Australia Indigenous Design Studio (J. Milroy, L. Collard, and G. Revell, Studio Coordinators). Crawley: The University of Western Australia.
- Contor, H. (2023). *Integrated Systems Analysis: Belgium's SDG performance under Business As Usual scenario* (Master's thesis, The University of Bergen).
- Dalton, C., and Thatcher, J. (2014). What does a critical data studies look like, and why do we care? Seven points for a critical approach to 'big data.' *Society and Space open site (of Society and Space: Environment and Planning D)*.
- Della Spina, L., & Giorno, C. (2024). Cultural Landscapes as a Driver of Local Development. Collaborative Decision-Making Processes for the Promotion of Resilient Landscapes. In *Science of Valuations: Natural Structures, Technological Infrastructures, Cultural Superstructures* (pp. 329-346). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Duxbury, N. & Redaelli, E. (2020). Cultural mapping. *Oxford Bibliographies in Communication*.
- Evans, G., & Foord, J. (2008). Cultural mapping and sustainable communities: planning for the arts revisited. *Cultural trends*, 17(2), 65-96.
- Freitas, R. (2016). Cultural mapping as a development tool. *City, Culture and Society*, 7(1), 9-16.
- Hawkes, J. (2001). *The fourth pillar of sustainability: Culture's essential role in public planning*. Melbourne: Common Ground.
- Jones, M. (2003). The concept of cultural landscape: discourse and narratives. In *Landscape interfaces: cultural heritage in changing landscapes* (pp. 21-51). Dordrecht: Springer Netherlands.
- Kemp-Benedict, E., Lambe, F., Carlsen, H., Weitz, N., & sa Persson, Å. (2022). Stockholm+ 50: unlocking a better future.
- Liu, Y., Lü, Y., Fu, B., & Zhang, X. (2023). Landscape pattern and ecosystem services are critical for protected areas' contributions to sustainable development goals at regional scale. *Science of the Total Environment*, 881, 163535.
- Missimer, M., Robèrt, K. H., & Broman, G. (2017). A strategic approach to social sustainability—Part 2: a principle-based definition. *Journal of cleaner production*, 140, 42-52.

- Moslehpour, M., Firman, A., Lin, C. H., Bilgiçli, İ., Tran, T. K., & Nguyen, T. T. H. (2023). The moderating impact of government support on the relationship between tourism development and growth, natural resources depletion, sociocultural degradation, economic environment, and pollution reduction: case of Indonesian economy. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(19), 56863-56878.
- Ortega Nuere, C., & Bayón, F. (2015). Cultural mapping and urban regeneration: analyzing emergent narratives about Bilbao. *Culture and Local Governance*, 5(1), 9-22.
- Purvis, B., Mao, Y., & Robinson, D. (2019). Three pillars of sustainability: in search of conceptual origins. *Sustainability science*, 14, 681-695.
- Santos, B. de Sousa. (2007). Beyond abyssal thinking: From global lines to ecologies of knowledges. *Eurozine* (June 29). Retrieved from <http://www.eurozine.com/articles/2007-06-29-santos-en.html>.
- Taghvaei, V. M., Nodehi, M., Arani, A. A., Jafari, Y., & Shirazi, J. K. (2023). Sustainability spillover effects of social, environment and economy: mapping global sustainable development in a systematic analysis. *Asia-Pacific Journal of Regional Science*, 7(2), 329-353.
- Teaiwa, K., & Mercer, C. (2011). *Pacific cultural mapping, planning and policy toolkit*. Secretariat of the Pacific Community and European Union.
- UNESCO. (2013). The Hangzhou declaration: Placing culture at the heart of sustainable development. Adopted in Hangzhou, People's Republic of China, on May 17. Retrieved from <http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/images/FinalHangzhouDeclaration20130517.pdf>
- United Nations Environment Programme. Division of Early Warning, & Assessment. (2011). *UNEP year book 2011: emerging issues in our global environment*. UNEP/Earthprint.
- Wang, J., Zhang, L., & Gou, A. (2021). Study of the color characteristics of residential buildings in Shanghai. *Color Research & Application*, 46(1), 240-257.
- Young, G., & Stevenson, D. (Eds.). (2013). *The Ashgate research companion to planning and culture*. London: Ashgate.
- Zhang, H., & Chan, B. H. S. (2022). Differentiating graffiti in Macao: activity types, multimodality and institutional appropriation. *Visual Communication*, 21(4), 560-580.
- Zhang, Q., Kim, E., Yang, C., & Cao, F. (2023). Rural revitalization: Sustainable strategy for the development of cultural landscape of traditional villages through optimized IPA approach. *Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development*, 13(1), 66-86.

References

- Akhbari, M., & Moezinjani, M.H. (2010). a network model for drawing a cultural map based on the promotion of the geocultural situation (case study: Tehran metropolis). *International Quarterly of Geopolitics*, 6(18), 31-56. [In Persian]
- Ancuța, C., & Jucu, I. S. (2023). Sustainable rural development through local cultural heritage capitalization—analyzing the cultural tourism potential in rural Romanian Areas: A case study of Hărman Commune of Brașov Region in Romania. *Land*, 12(7), 1297.

- Assumma, V., & Ventura, C. (2014, July). Role of Cultural mapping within local development processes: a tool for the integrated enhancement of rural heritage. In *Advanced Engineering Forum* (Vol. 11, pp. 495-502). Trans Tech Publications Ltd.
- Aureli, S., & Del Baldo, M. (2023). Stakeholders' consciousness of cultural heritage and the reconciliation of different needs for sustainable development. *Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development*, 13(4), 964-982.
- Bekele, M. K., & Champion, E. (2019). A comparison of immersive realities and interaction methods: Cultural learning in virtual heritage. *Frontiers in Robotics and AI*, 6, 91.
- Bosselmann, K. (2010). Losing the forest for the trees: Environmental reductionism in the law. *Sustainability*, 2(8), 2424-2448.
- Caldatto, F. C., Bortoluzzi, S. C., & de Lima, E. P. (2020). The role of public administration in sustainable development. *International business, trade and institutional sustainability*, 69-79.
- Cheng, Y., Zhu, K., Zhou, Q., El Archi, Y., Kabil, M., Remenyik, B., & Dávid, L. D. (2023). Tourism Ecological Efficiency and Sustainable Development in the Hanjiang River Basin: A Super-Efficiency Slacks-Based Measure Model Study. *Sustainability*, 15(7), 6159.
- Collard, L., and Palmer, D. (2000). Nyungar environmental design thematic. Unpublished report prepared for The University of Western Australia Indigenous Design Studio (J. Milroy, L. Collard, and G. Revell, Studio Coordinators). Crawley: The University of Western Australia.
- Contor, H. (2023). *Integrated Systems Analysis: Belgium's SDG performance under Business As Usual scenario* (Master's thesis, The University of Bergen).
- Dalton, C., and Thatcher, J. (2014). What does a critical data studies look like, and why do we care? Seven points for a critical approach to 'big data.' *Society and Space open site (of Society and Space: Environment and Planning D)*.
- Della Spina, L., & Giorno, C. (2024). Cultural Landscapes as a Driver of Local Development. Collaborative Decision-Making Processes for the Promotion of Resilient Landscapes. In *Science of Valuations: Natural Structures, Technological Infrastructures, Cultural Superstructures* (pp. 329-346). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Duxbury, N. & Redaelli, E. (2020). Cultural mapping. *Oxford Bibliographies in Communication*.
- Evans, G., & Foord, J. (2008). Cultural mapping and sustainable communities: planning for the arts revisited. *Cultural trends*, 17(2), 65-96.
- Freitas, R. (2016). Cultural mapping as a development tool. *City, Culture and Society*, 7(1), 9-16.
- Hawkes, J. (2001). *The fourth pillar of sustainability: Culture's essential role in public planning*. Melbourne: Common Ground.
- Jones, M. (2003). The concept of cultural landscape: discourse and narratives. In *Landscape interfaces: cultural heritage in changing landscapes* (pp. 21-51). Dordrecht: Springer Netherlands.
- Kemp-Benedict, E., Lambe, F., Carlsen, H., Weitz, N., & sa Persson, Å. (2022). Stockholm+ 50: unlocking a better future.

- Liu, Y., Lü, Y., Fu, B., & Zhang, X. (2023). Landscape pattern and ecosystem services are critical for protected areas' contributions to sustainable development goals at regional scale. *Science of the Total Environment*, 881, 163535.
- Lowenthal, D. (2005). Natural and cultural heritage. *International Journal of Heritage Studies*, 11(1), 81-92.
- Missimer, M., Robèrt, K. H., & Broman, G. (2017). A strategic approach to social sustainability—Part 2: a principle-based definition. *Journal of cleaner production*, 140, 42-52.
- Moslehpour, M., Firman, A., Lin, C. H., Bilgiçli, İ., Tran, T. K., & Nguyen, T. T. H. (2023). The moderating impact of government support on the relationship between tourism development and growth, natural resources depletion, sociocultural degradation, economic environment, and pollution reduction: case of Indonesian economy. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(19), 56863-56878.
- Namaki, M., Sharifi, S., & Latifi, M. (2023). Cultural Frameworks of Cities: An Analysis of Requirements and Challenges of Sustainability of Cultural Landscapes in Compiling Cultural Maps. *Kashan Shenasi*, 15(2), 25-46. doi:10.22052/kashan.2022.246593.1048. [In Persian]
- Ortega Nuere, C., & Bayón, F. (2015). Cultural mapping and urban regeneration: analyzing emergent narratives about Bilbao. *Culture and Local Governance*, 5(1), 9-22.
- Purvis, B., Mao, Y., & Robinson, D. (2019). Three pillars of sustainability: in search of conceptual origins. *Sustainability science*, 14, 681-695.
- Santos, B. de Sousa. (2007). Beyond abyssal thinking: From global lines to ecologies of knowledges. *Eurozine* (June 29). Retrieved from <http://www.eurozine.com/articles/2007-06-29-santos-en.html>.
- Shafiei, P, Jehani, HR. (2018). Evaluating the change in the spatial structure of the urban area of Mohtasham Kashan. *Kashan Shenasi*, 11(2), 31-48. doi:10.22052/2.13.31. [In Persian]
- Taghvaei, V. M., Nodehi, M., Arani, A. A., Jafari, Y., & Shirazi, J. K. (2023). Sustainability spillover effects of social, environment and economy: mapping global sustainable development in a systematic analysis. *Asia-Pacific Journal of Regional Science*, 7(2), 329-353.
- Teaiwa, K., & Mercer, C. (2011). *Pacific cultural mapping, planning and policy toolkit*. Secretariat of the Pacific Community and European Union.
- UNESCO. (2013). The Hangzhou declaration: Placing culture at the heart of sustainable development. Adopted in Hangzhou, People's Republic of China, on May 17. Retrieved from <http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/images/FinalHangzhouDeclaration20130517.pdf>
- Wang, J., Zhang, L., & Gou, A. (2021). Study of the color characteristics of residential buildings in Shanghai. *Color Research & Application*, 46(1), 240-257.
- Young, G., & Stevenson, D. (Eds.). (2013). *The Ashgate research companion to planning and culture*. London: Ashgate.
- Zhang, H., & Chan, B. H. S. (2022). Differentiating graffiti in Macao: activity types, multimodality and institutional appropriation. *Visual Communication*, 21(4), 560-580.
- Zhang, Q., Kim, E., Yang, C., & Cao, F. (2023). Rural revitalization: Sustainable strategy for the development of cultural landscape of traditional villages through optimized IPA approach. *Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development*, 13(1), 66-86.

Cultural Landscape: Sustainable Urban Development Strategies through Cultural Mapping (A Case Study: Kashan)

Meysam Namaki

PhD Candidate in Cultural Management and Planning, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran; namakiarani.m@gmail.com

Saeid Sharifi

Associate Professor, Department of Cultural Management and Planning, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran, (Corresponding Author); sa.sharifi@khuisf.ac.ir

Mohammad Latifi

Assistant Professor, Department of Architecture and Urban Planning, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran; mlatifi@khuisf.ac.ir

Received: 08/06/2024

Accepted: 31/08/2024

Introduction

The cultural map provides an avenue for urban diplomacy and serves as a key capacity builder through the establishment of sister city agreements between municipalities. The sharing of cultural resources and the heritage fostered by these partnerships not only ensures the protection of cultural assets but also promotes the sustainable development of cultural heritage. This is achieved by facilitating the exchange of knowledge and the best practices that help cultivate a more comprehensive mutual understanding of each cultural heritage. The influx of migrants and the changing of environmental conditions in Kashan necessitate a renewed focus on sustainable urban development to address resulting challenges and risks. As such, preserving and protecting the city's cultural heritage, both tangible and intangible, have become increasingly urgent. A comprehensive cultural map can aid in the formulating of strategies for mitigating the effects of rapid urban growth and climate change on Kashan's historical monuments to ensure their preservation for future generations.

Research Method

This research employed an applied and developmental approach, comprised of two phases: qualitative and quantitative. In the qualitative phase, content analysis with open and axial coding techniques was used for the inductive data analysis. In the quantitative phase, confirmatory factor analysis and t-tests were conducted to

validate the components identified in the qualitative phase. Semi-structured interviews were used as the primary data collection tool throughout both phases of the research. To ensure reliability and validity of the data collected through interviews, multiple interviews were conducted in parallel and compared to confirm consistency. Furthermore, two coders were employed to code the data, and the agreement between them demonstrated the data's validity. The quantitative phase involved the use of a researcher-made questionnaire consisting of 37 items based on data from the qualitative phase. Cronbach's alpha was employed to estimate the internal consistency of the questionnaire items, resulting in a coefficient greater than 0.7, confirming their validity. The research population consisted of experts related to cultural heritage, university professors specializing in architecture and urban planning, and cultural and urban managers. Using purposive sampling, a criterion-based and heterogeneous approach was employed with participants selected based on their experience in designing cultural and urban landscapes as well as a demonstrated record of research and publications related to these fields. The researchers continued sampling until theoretical saturation, at which no other new themes or insights emerged from the interviews. In the quantitative phase, 150 individuals from the sectors of cultural heritage tourism, urban experts, and experts in architecture and urban designing in Kashan formed the statistical population.

Results

In the present study, based on the participants' perspectives, the core codes of strategies include technical development, technological development, cultural differences, cultural awareness, cultural heritage care, ecotourism, landscape sustainability, and public participation. The findings showed that elements such as the development of information and communication technology, the use of artificial intelligence equations and calculations, the use of hardware capacities, strengthening the public electronic space, analyzing national patterns of cultural consumption, monitoring changes in cultural consumption, strengthening intercultural diversity, increasing children's awareness, awareness-raising campaigns, caring for intangible cultural assets, preserving historical cultural assets, controlling knowledge gaps related to cultural services, endogenous empowerment of the local community, continuity and transmission of indigenous construction culture, controlling energy consumption and pollution caused by it, cultural policymaking based on heritage preservation, expanding the mapping of cultural assets to the ecosystem dimension, using materials with the ability to restore and rebuild, strengthened the sense of belonging to the place and acknowledged the shared cultural and social landscape, and such elements formed the strategies for sustainable development of the city through the cultural map. Factor analysis, the conceptual units of the strategies, was developed as a factor model. The indicators of the evaluation of the generality of the factor model as a whole indicate that the data fit the model. All the indicators of the evaluation of the generality of the factor model, by considering the desired values of these indicators, indicated the desirability of the factor model of the conceptual units of the strategies. The conceptual units of the strategies were in a desirable state. In other words, the correlation of these conceptual units with the conceptual units related to these themes was estimated to be from medium to high, and as a result, the measurement tool had factor validity.

10.22052/KASHAN.2024.253697.1095

Conclusion

In recent years, urban and territorial development policies have been shifting towards a focus on the vital role that landscapes play in sustainable and economic growth. Cultural landscapes are one of the key components of a cultural map and a significant area of interest for UNESCO. By inscribing cultural landscapes onto the World Heritage List, UNESCO has enabled the exploration of new avenues for understanding and preserving local values and cultures. However, due to human activities and natural changes, these landscapes have been increasingly susceptible to degradation and destruction. In response, the application of information technology tools to collect, process, and represent cultural heritage landscape data has provided robust theoretical and technical foundations for landscape modeling and applied research. By harnessing the power of these technologies, it can more effectively safeguard cultural landscapes and their inherent cultural values, while simultaneously promoting sustainable development in urban and territorial planning. Landscapes can be broadly categorized as natural and cultural landscapes. In Kashan, a unique blend of these landscapes exists, which can be harnessed to create a distinctive spatial representation of human culture. The incorporation of cultural landscapes into cultural mapping not only provides valuable insight into the spatial dynamics of human culture but also reflects the historical and natural influences that shape regional culture. However, achieving sustainable development in Kashan requires careful consideration of landscape sustainability and public participation, as these factors are essential for promoting and nurturing the values inherent in the landscape. These different aspects of the cultural landscape can be conceptualized as a hierarchy of interrelated elements. Amenities, which can be considered individual features or attributes, contribute to the formation of amenities, which in turn combine to form unique cultural scenes. These cultural scenes, in turn, represent the overall cultural style and aesthetic characteristics of a given place, and form the basis for cultural practices, value-affective judgments, and even cultural identity among relevant cultural subjects. By understanding and preserving these cultural scenes, we can better appreciate and sustain the cultural values of Kashan's landscapes.

Keywords: Cultural landscape, development, cultural map, sustainable development, Kashan.